

Grønlandskundervisning på niveau 1

Oversigt over udtale-, lyd- og ordbygningsregler

Udtale- og staveregler

Der findes kun 3 vokaler - **a, i, u**

$C_1C_2 \rightarrow C_2C_2$

V → åben før **q** og **r**

r → stavemåde for efterfølgende konsonant

qg og **rg** → **r**

l, g, r, v → ustemt ved fordobling

vv → **ff** ved tilhæng

vv → **pp** ved endelser

aV → **aa**

ts udtales **tt^s** (nunatt^sinni, sinitt^sippara, ajunngitt^soq)

Orddeling, tonehøjde og melodi

Stavelsesgrænse mellem to konsonanter ag-ger-poq

Stavelsesgrænse før enkeltkonsonant Si-si-mi-ut

Stavelsesgrænse mellem to forskellige vokaler ni-u-i

Åben stavelse (slutter på vokal) udtales i normalt toneleje – putu

Lukket stavelse (slutter på konsonant) udtales i halvhøjt toneleje – qaqqaq

Stavelse med lang vokal udtales i højt toneleje – Nuuk

Udtale varierer fra person til person, men følges udtalereglerne er I sikre på ikke at blive misforstået.

Der findes ikke tryk på grønlandsk

Ordbygning

Orddelens rækkefølge: rod, tilhæng, endelse, efterhæng (illu -QAR +Vu +q +LU → illoqarporlu)

Langt de fleste tilhæng **enten** trunkative eller additive (-QAR, men +MIU)

Kasusendelser er **både** additive og trunkative (Nuuk+mi, men Qaqortoq-mi)

Tilhæng sættes på grundformen af stammen

Verbalendelser sættes på verbalstammer

Kasusendelser sættes på et færdigt nomen

Efterhæng sættes på det færdige ord

Der kan kun komme to ens vokaler efter hinanden – derfor indskydes **j** (qallunaajuvunga)

Man må holde styr på, hvornår ordet er nomen og hvornår det er verbum

Man må holde styr på, hvornår verber er transitive og hvornår de er intransitive

±MIK bruges bl.a. til at sige noget om et nomen inderiveret i et verbum (Inam**ik** ateqarpoq)